

Језик данас

НОВА СЕРИЈА

ГЛАСИЛО МАТИЦЕ СРПСКЕ ЗА КУЛТУРУ УСМЕНЕ И ПИСАНЕ РЕЧИ

САДРЖАЈ

Осветљавања

Анета Спасојевић

*Придеви са значењем људских особина
исказани радним глатолским придевом
у придевској служби 1*

Александра Марковић

*Грађа Речника САНУ као драгоцен
извор за етнографска исцртавања:
на примеру одреднице прекада 9*

Наташа Вуловић Емонтс, Марија Ђинђић

Од једнога ударца дуб не пада 19

Дејан Милорадов

*О једном топониму – Шикунџе и о
једном херимониму – шикунџа 23*

Преиспитивања

Светлана Слијепчевић Бјеливук

*Како је фотонарајни постојао
фотонарај? 28*

Мали савети 33

*Одлуке Одбора за стандардизацију
српског језика 35*

*Повеље Матице српске за неовање
српске језичке културе 37*

Писци о језику 52

УРЕДНИЦИ

Академик ИВАН КЛАЈН (1997–2005)
Др РАДА СТИЈОВИЋ (2014–)

УРЕДНИШТВО

Др РАДА СТИЈОВИЋ (главни и одговорни уредник)
Др НАТАША ВУЛОВИЋ ЕМОНТС
Др РАЈНА ДРАГИЋЕВИЋ
Др РАДОЈИЦА ЈОВИЋЕВИЋ
Др ДУШКА КЛИКОВАЦ
Др ВЕСНА ЛОМПАР
Др АЛЕКСАНДРА МАРКОВИЋ
Др МАТО ПИЖУРИЦА
Мр ОЛГА САБО
Академик МИЛОСАВ ТЕШИЋ

Језик данас

Адреса Уредништва: 21000 Нови Сад, ул. Матице српске бр. 1

Телефон: 021/420-199, лок. 265

Издавач: Матица српска

Цена: 200,00 динара

Технички секретар
Катјарина Сунајко

Коректор
Татјана Пивнички Дринић

Технички уредник
Вукица Туцаков

Корице

Оскар Штјефан

Компјутерски слог
Владимир Вајић, ГРАФИТ, Петроварадин

Штампа
САЈНОС, Нови Сад

Језик данас на интернету:
www.maticasrpska.org.rs/jezik_danas
e-mail: ksunajko@maticasrpska.org.rs

Рукописи се не враћају

Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије
финансијски је помогло штампање овог гласила Матице српске

СIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

808

ЈЕЗИК данас : гласило Матице српске за културу усмене и писане речи / главни и одговорни уредник Рада Стијовић. – 1997, бр. 1-2005, бр. 21/22 ; Н. с. Год. 1 (10), бр. 1/2 (2014)– . – Нови Сад : Матица српска, 1997–. – 24 cm

Тромесечно.

ISSN 0354-9720 = Језик данас
COBISS.SR-ID 126253063

ГРАЂА РЕЧНИКА САНУ КАО ДРАГОЦЕН ИЗВОР ЗА ЕТНОГРАФСКА ИСТРАЖИВАЊА: НА ПРИМЕРУ ОДРЕДНИЦЕ *ПРЕКАДА**

1. Грађа за Речник САНУ

Познато је да је *Речник српскохрватској књижевној и народној језика САНУ* (у даљем тексту: Речник САНУ) конципиран као тезаурусни – свеобухватни речник академијског типа. Обухвата богату лексичку грађу, од времена Доситеја Обрадовића и Вука С. Караџића до данас. То свакако не може бити целокупна лексика, али се тежи широкој покривености лексике из различитих типова текстова писаних на српском језику.

Грађа за Речник САНУ сакупљана је почев од краја XIX века (тачније, од 1894. године) па до данас.¹ Исписивана је на фише, које се, класификоване по секцијама, чувају у Институту за српски језик САНУ. Ова вишемилионска грађа² има велику културну вредност, између осталог и због тога што су многе листиће својеручно исписали великани попут Јована Јовановића Змаја, а многе примере одабрали као погодне и ексцерпирани за Речник Стојан Новаковић, Јован Скерлић, Исидора Секулић и др. (више о томе пише Стиловић 2017).

Осим за основну сврху с којом је скупљана – израду Речника САНУ – речничка грађа послужила је као извор за различита лингвистичка и нелингвистичка истраживања. Што се тиче првих, на основу грађе за Речник и грађе која је ушла у Речник написано је небројено научних радова, као и магистарских и докторских дисертација из области србистике. Што се тиче других, грађа је служила и као извор за разна ванлингвистичка истраживања (религијска, етнолошка, културолошка). Ево како је А. Белић још 1926, тридесетак година пре него што је објављена прва књига Речника, предвидео

* Овај рад финансирао је Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије према Уговору број 451-03-47/2023-01 од 17. 1. 2023. године, склопљеном са Институтом за српски језик САНУ.

¹ Поменута година (1894) односи се на почетак ексцерпције (в. о томе Ђорђевић 1896: 217–220), док је сама грађа старија. Најстарија збирка речи потиче из 1848. године (Ивановић 2013: 151; Стиловић и др. 2020: 1086), док су нека дела, као Доситејева, још из друге половине XVIII века.

² Грађа је дигитализована (скенирана и анотирана) и направљен је веб-алат за управљање овом грађом и њену анотацију (Стиловић и др. 2020), али се, нажалост, не користи.

такву улогу Речника и речничке грађе: „Такав речник постаће извор за многобројна проучавања нашег књижевног језика и за практичне речнике ... Код свих народа такви су речници постајали прави рудници за вађење грађе” (А. Белић, према Ристић–Ивановић 2017: 222).³

Као што смо поменули, Речник САНУ обухвата лексику из различитих области. А. Белић наводи податке о томе из којих је дела црпена речничка грађа, а нама је била врло занимљива чињеница да су етнографска дела (заједно с делима у вези с етнологијом и фолклором) по броју заступљености на другом месту (109 дела), одмах после прозних (њих 263) (А. Белић, према Ристић–Ивановић 2017: 222–223).

2. Прекада

Радећи на Речнику САНУ, сарадници наилазе на многе лексичке јединице (лексеме или поједина њихова значења) с којима се раније нису сретали. Једна од таквих за нас је била одредница *прекада*; иако су нам прозирни њен корен (*кад-*) и мотивна реч (*прекадиџи*), њена значења нису нам била позната. Овде се срећемо са следећим изазовом: неко ко је стручњак за језик, као лексикограф мора да решава и разне нејезичке проблеме како би могао да обави свој основни посао – да дефинише неку реч и представи како се та реч употребљава (или како се употребљавала, ако је застарела).

2.1. Шта значи *прекада* судећи на основу других речника?

Вук у свом Рјечнику *прекаду* објашњава нем. и лат. еквивалентима (са значењем *кађење*); РЈА ову лексему дефинише граматички, као *пomen actionis* (назив радње) према глаголу *прекадиџи*,⁴ и наводи пет потврда: две су Вукове (једна из Рјечника, већ поменута, а друга из грађе за РЈА); трећа је Његошева, четврта из *Еџнографској зборника*, а пета из *Гласника СВД* (из писма писаног 1712, дакле временски не спада у оквир релевантан за Речник САНУ, па је нећемо ни наводити).

Да узимају (*џ. j. џоџови*) за свећење водике на месец 12 пара, за прекаду 12 пара (Вук грађ. 201). Јунацима Бог ће учинити | Спомен души, а прекаду гробу (Њег. 7, 144). *Говори се у Кучима*. Етногр. зборн. 8, 285.

³ Лексичка грађа Речника може се искористити и за израду разних термилошких речника. Писано је о могућностима да се изради речник кулинарства (Стиловић и др. 2017) и речник лингвистичке терминологије (Јовановић–Левушкина 2020).

⁴ Сам глагол *прекадиџи* дефинисан је ’окадити, кадњом благословити’, нпр. *прекадиџи софру, прекадиџи њроб*.

Речник МС *їрекагу* дефинише овако: 'кађење, прекађивање гроба', и то илуструје једним примером П. Кочића:

Он је сваких задушница ... палио свеће и *гржао* даће и *їрекаге* (Коч., РМС; курзив је наш, А. М.).

Међутим, овај пример не илуструје дефиницију, нити дефиниција одговара примеру: у примеру се јавља колокација *гржатиї ирекагу*, а у дефиницији налазимо колокацију *кађење, ирекађивање гроба*.⁵ *Nomen actionis ирекага* изведена је од глагола *їрекадиїи*, и као основно значење намеће се значење кађења, прекађивања, али га, бар на основу Кочићевог примера, не би требало сужавати на одређени објекат. У нашој култури кађење тамјаном везано је за различите обреде.⁶ Што се тиче обреда који се називају прекадом, каде се, осим гроба, и кољиво и славски колач. Осим тога, како ћемо показати, *гржатиї ирекагу* има другачије подзначење.

2.2. *Прекага* према грађи за Речник САНУ

Видели смо да су подаци о *їрекаги* у речницима које смо поменули прилично оскудни. Као основно (и једино) значење ове именице речници издвајају 'кађење (тамјаном)'. Такав је случај с Вуковим Рјечником, српско-немачким речником Ристића и Кангрге, Рјечником ЈА; видимо да је РМС мало одступио, додавши и објекат као део дефиниције.⁷

Грађа за Речник САНУ нуди много више потврда за употребу речи *їрекага* (њих педесетак). Већа грађа и већи број примера дају много бољи увид у значења речи и у начин на који се реч употребљава.⁸

У форми табеле представимо значења именице *їрекага* која смо издвојили на основу грађе за Речник САНУ, а затим ћемо та значења прокоментарисати.

⁵ Многи аутори речника веома су осетљиви на речи критике. Тако је славни британски песник, драматург и лексикограф Семјуел Џонсон у предговору *Речнику енглеској језика* давне 1755. године рекао да се сваки други аутор може надати похвали, док се лексикограф једино може надати да ће избећи приговоре, и да су такву назови „надокнаду” добили само ретки (Џонсон 1755). Ми, међутим, сматрамо да је оправдана критика речника и корисна и неопходна. Она мора бити добронамерна и мора имати за циљ скретање пажње на системске грешке. У системске грешке свакако спада и преуска дефиниција, као ова коју смо навели за *їрекагу* у РМС.

⁶ У *Енциклопедији православаља* читамо да се кађењем молитве узносе Божјем престолу (ЕП, под *шамјан*).

⁷ Као што је и очекивано, у РСЈ ова одредница није ушла.

⁸ Ово је врло добро познато свима који се баве језичким истраживањима на основу савремених, електронских корпуса; увиди који се могу стећи на основу великог броја података имају већу тежину и значај.

	Прекада етн.
1а	’молитва за умрлог (уз кађење, прекађивање гроба), помен; помен уопште’
б	’ритуално гошћење, част у храни и пићу која се одаје умрлом (обично пре јесењих Задушница)
в	’даћа која се прави(ла) за годишњи помен умрлом’
г	’верско помињање умрлих предака (обично о крсној слави), читуља’
2	’обред кађења кољива и сечења славског колача; колач и жито који се носе да их свештеник прекади; исп. прекадња (а)’
3	’друга крсна слава, мала слава, преслава, заветина’

а. Прекада као помен, молитва за умрлог

Као основно значење именице *прекада* издвојили смо ’молитва за умрлог (уз кађење, прекађивање гроба), помен; помен уопште’. Типично за ово значење јесте то да се прекада прави за једну особу (честе колокације су, како показује грађа, *учиниџи (некоме) прекаду, очайџи (некоме) прекаду*). Нпр.:

Ужди синко једну најдебљу свијећу ... да се окупе сељани да чинимо пок. Аћиму прекаду (НПр Врч. 3, 70). По старом обичају морала је породица умрлога давати ... даћу, на дан укопа, а тако исто и о прекадама, т. ј. седмодневном, четрдесетодневном, полугодишњем и годишњем помену (Ерд. 2, 285).

Дакле, кађење се јавља као пратећи елемент молитве, односно помена (в. фусноту 4), али је оно тек један, додуше веома важан, елемент обичаја.

б. Прекада као обредно гошћење

Колокацију *гаџи/држаџи прекаду* (из дефиниције помињане под т. 2.1) везали смо за прво подзначење речи *прекада* (1б), дефинисали смо га као ’ритуално гошћење, част у храни и пићу која се одаје умрлом (обично пре јесењих Задушница)’. Прекада у овом смислу може бити намењена једној особи, умрлој недавно, а може бити и намењена свим умрлим прецима.

Пошто се Кочићев пример, једини који наводи РМС, нашао и у грађи за Речник САНУ, погледали смо шири контекст (у тексту П. Кочића курзивом смо обележили део који се односи на прекаду):

Тако би, преко љета, зарадио нешто за зиму, да се прехрани и прислужи свијеће на гробовима своје чељади. То га је много стајало, али он је сваких Задушница, и зимских и јесенских, палио свијеће и *држао гаће и прекаге*.

– Ама виђе ли ти, Вујо, какав је данашњи свијет ... шјутра су Задушнице ... Шјутра ће бити гробови наше чељади мрачни, неосвијетљени. *Немам чиме споменути мртве своје нити имам чиме дароваџи кљасџа и сакаџа за њокој дуџа њиови*’.

Видимо да је реч о човеку који, иако једва саставља крај с крајем, тешко зарађен новац чува и даје како би одржао сећање на своје умрле. Судићи по контексту, јасно је да *прекада* овде не означава кађење гроба (или бар не само то), већ пре свега обредно гошћење, чашћавање храном и пићем, обично сиромаша и болесних, као вид жртвеног дара за умрле. Из овог примера види се важност ширег контекста за правилно дешифровање значења, а самим тим и правилно дефинисање.⁹ Недовољна ширина контекста, дакле, била је вероватно један од разлога да се да не одговарајућа дефиниција у РМС. Уз то, реч није део општег лексичког фонда, везана је за обичај који се у разним крајевима различито назива, па је могуће да је редактор није знао; због тога је морао да се ослони на друге речнике (и тамо је нашао дефиниције које указују на кађење), или на дефиниције речи творбено повезаних (нпр. мотивног глагола *прекадиџи*).

У грађи се налази и следећи пример:

Србин тежак у Крајини ... са прекадом¹⁰ завршује сву почаст умрлом (Иванчевић П., БВ 1898, 226).

Текст је писао свештеник Петар Ст. Иванчевић, упознат са народним обичајима; носи наслов *Српски народни обичаји око мртваца и њиху упокоју*. У чланку приличне дужине (текст сложен двостубачно протеже се од 224. до 228. стране, а стране су великог формата) врло детаљно су описани обичаји (I. *Посао око мртваца и сиремање за упокоју*. II. *Жалоси*. III. *Даћа*. IV. *Задушнице и прекада*. V. *Врачања и њихања*).

Пример указује на то да је прекада у вези с одавањем почести, даровањем хране и пића мртвима за душу.

Свештеник пише да постоје зимске и јесење Задушнице¹¹ и да је обичај на јесење Задушнице *прекађиваџи*, да је за сваког умрлог те године у кући потребно заклати по једног душног брава.¹² Свештеник још каже и то да су народу

⁹ О томе како је немогуће рећи колико дуг треба да буде лексикографски контекст приликом ексцерпције говори Згуста: „Veoma često stvarna signifikacija neke riječi može se razumjeti samo ako se uzme u obzir ne samo neposredni kontekst nego i ono što je rečeno mnogo strana prije ili poslije” (1991: 216, у фусноти).

¹⁰ Овај пример занимљив је из више разлога. Лексикограф га не би могао са сигурношћу употребити без провере ширег контекста и због синкретичног облика инструментала јд. именице *прекад*, такође потврђене грађом, и инструментала јд. именице *прекада* (примери у којима се јављају синкретични облици који се не могу без дилеме приписати одређеној одредници морају се одбацити).

¹¹ Зимске су „увијек у суботу, пред месне покладе”, док „јесенске ... долазе треће суботе по малој Госпојини, не рачунавши ону суботу, ако је Госпојина у суботу била” (1898: 226).

¹² У народу се каже: „Колико је у кући умрло глава, толико се мора заклати душних брава!” (1898: 226).

прече зимске Задушнице, али да се из практичних разлога прекађује у јесен, „пошто је у јесен лакше тежаку до свачега доћи” (Иванчевић П., БВ 1898: 226).

П. Иванчевић објашњава да се оном ко умре нпр. у јануару не прекађује до јесенских Задушница, а оном ко умре нпр. у септембру прекађује се одмах, чим дођу јесење Задушнице. И каже још и то да се у селима у Босанској Крајини не обележавају четрдесетнице, полугодишњице и годишњице. Чини нам се да би се то могло објаснити практичним разлозима и немогућношћу да се сви ти датуми обележе обредним гошћењем уз задушно жртвовање брава (в. мало ниже шта о томе каже Ердџановић).

Аутор затим објашњава у чему се састоји прекада. Он каже да се она планира чим се приближе јесење Задушнице, да се набављају пиће и *бравче*.¹³ Кад се прекађује, каже аутор, поставља се биљег умрлом (споменик).¹⁴

Иванчевић овако описује обичај:

Цијеле недјеље пред Задушнице прекађује се. Довезе се биљег (надгробни камен), постави се на гроб и онда иду кући, гдје се поставља софра, као и на даћи, само што на даћу дође ко год хоће, а на прекаду само упокници, својат и ко се позове од комшија (1898: 227).

Дакле, као и даћа, и прекада је ритуална гозба. Даће се дају више пута током прве године од смрти (првог дана после смрти, затим седмог, четрдесетог, после пола године и годину дана, с мањим или већим разликама у појединим крајевима),¹⁵ док се прекада даје једном, и то на јесење Задушнице.

в. Даћа која се правила за годишњи помен умрлом

Међутим, и ту има одступања, па се у неким крајевима прекадом назива „даћа која се правила за годишњи помен умрлом”:

Прва се [посмртна] даћа звала у кучкијех Срба „подуше” ... друга „душодреше” ... четврта „годишњица” или „седмине” или „прекаде” (Дуч. С. 1, 269).

И Ердџановић пише о прекадама које се поклапају с поменима:

Даће и прекаде. По старом обичају морала је породица умрлога давати обилату част, даћу, на дан упока а тако исто и о прекадама, т. ј. седмодневном, четрдесетодневном, полугодишњем и годишњем помениу. Прва се прекада звала Велика Прекада или седмина. Великим трошковима о прекадама се ионако оштећена породица скоро упропашћавала. Зато су власти даће забраниле, а и прекаде су сад много умереније (Ерд. 2, 286).

¹³ „Ако је мушко умрло, онда се коље мушко марвинче ... ако је и женско умрло, то се онда коље и женско бравче” (1898: 227).

¹⁴ „Биљег је једноставан, велики камен, који се мало отеше и начини на њему знак крста ... Што је гођ већи биљег, то је већа дика и понос оних, што га умрлом подижу” (1898: 227).

¹⁵ В. о томе СМР, под *гаћа*.

г. *Прекада* као читуља

За етнографију је занимљив и податак о томе да *ѝрекада* у Херцеговини, Црној Гори и Боки означава: 'верско помињање умрлих предака (обично о крсној слави), читуља'. Ту налазимо следеће примере:

У црној гори [sic!] о крсном имену одоцнио се поп да по обичају пријед ручка учини прекаду мртвијем од оне куће (НПР Врч. 2, 134). Планински динарски људи ... често имају читуље, у којима су забележена имена ... предака, и о слави или крсном имену и задушницама све их помену („Прекада“) (Цвиј. 7, 83). Мртвима треба вршити прекаду, ради напретка укућана (Радуловић И., ГлЕМ 1936, 61). Генеолошка сећања се освежавају читуљама ... прекадама и другим верским споменима мртвим (Вукос. С. 2, 5).

Врчевићева народна приповетка *Сѝомен мрѝвијем на крсно име* (из које је први пример у пасусу изнад) пружа занимљиве етнографске податке:

Нема куће у Херцеговини, Црној гори па ни по Боки Которској у којој нема читула у којој стоје написана имена мртвих оне куће, и како који умире настављају се у читули њихова имена, и сваке године о крсном имену чини им се тако названа „прекада“ спомињући сва имена редом (НПР Врч. 2, 134, у фусноти).

Иначе, приповетка је шаљива: званице су гладне, а испоставило се да је читуља (*чиѝула*) подужа и да ће протећи прилично времена док се не спомену сви мртви из дате куће, па је попу саветовано да спаја по неколико имена.

2.3. *Прекада* као обред везан за крсну славу

Под бројем два издвојили смо значење које смо дефинисали као 'обред кађења кољива и сечења славског колача; колач и жито који се носе да их свештеник прекади;¹⁶ исп. прекадња (а)'.¹⁶

Прекада [је] ... кађење славског колача (Рођевићи, Краљево, Милован. Е. 1). Прекадом се зове сечење славског колача по домовима (Морача, Добр.). Прекада [је] ... славски хлеб над којим је свештеник у цркви извршио одређени обред (очитао пригодну молитву, прелио црним вином и прекрстио) (србијанско Полимље, Ник. Мир.).

Из примера сазнајемо да се колач може прекадити и код куће и у цркви. Иначе, већина примера за прекаду у овом значењу потиче из збирки речи, такође драгоценог извора за етнографију.

2.4. *Прекада* као преслава, заветина

И на крају, под бројем три издвојили смо значење 'друга крсна слава, мала слава, преслава, заветина'. Ево примера који то потврђују:

¹⁶ Наравно, у питању је метонимија.

Срби имају две Славе: једна је велика (права Слава), а друга је мала (Прекада) (Миј. С. 3, 52). Мала Слава или прекада слави се ... као и велика или права Слава, с том само разликом, што се она слави само један дан (И., 72). Намерава да га натера да своје славе сведе на просте прекаде (Радић Д. 1, 75). Прекада је заветина, мала слава (Велики Шиљеговац, Расина, Дин.).

Ово значење везано је за подручје централне и јужне Србије (Левач, Темнић, Врњачка Бања, Расина).

2.5. Прекада у народној пословици

Занимљива је и народна пословица, потврђена из два извора:

НПосл **чинити штети прекаду** *јајиии сећање на нешио лоше, шиио је најбоље заборавиии (?)* (НПосл, Луча 1899, 90; ЦГл 1899, 48/3).

Објашњење ове пословице нисмо нашли, али смо понудили своје (и будући да нисмо сигурни у тачност свог тумачења, дефиницију смо дали са знаком питања).

3. Закључак

Овим радом желели смо да скренемо пажњу проучаваоцима разних области на то да се у грађи за Речник САНУ могу пронаћи одговори на многа питања. То смо показали на једном појму из области етнографије. Желели смо да укажемо на богатство података које пружа Речник САНУ, при чему мислимо на његове објављене томове, али и све оно што је у његовим темљима и што читаоцима није пред очима – сва она грађа која бива изостављена из штампане књиге, а која мора бити узета у обзир како би се реч исправно представила.

Грађа је ексцерпирана из различитих извора: из књижевних дела, етнографских зборника, часописа; сва та писана продукција сигурно не може бити узета у обзир приликом етнографских истраживања, а драгоцени подаци о духовној култури и обичајима српског народа могу се пронаћи управо у њој.

Чак и када је реч о обичају који је раширен и познат у народу, а такви су углавном обичаји у вези са крсном славом и сахрањивањем, они се јављају под разним називима; осим тога, савремени начин живота одвојио нас је од онога што је било уобичајено за наше претке. О многим обичајима нема довољно записа, па је сваки мало детаљнији опис драгоцен за етнографска истраживања.¹⁷

¹⁷ О томе како се полако губе обичаји позивања мртвих предака на крсну славу код Срба у селима румунског Баната и намењивања славске хране мртвим прецима домаћина,

Покушали смо и да скицирамо како изгледа посао лексикографа у делу који се на први поглед не чини компликованим: задатак је био одредити значења и синтаксичко понашање именице, не нарочито фреквентне, и ограничене употребне вредности. Овај посао довео је до неочекиваних открића и реконструкције прилично богате полисемије једне мало познате речи.

Коришћени речници и енциклопедије:

- Вуков Рјечник: *Српски рјечник истаумачен њемачкијем и латинскијем ријечима*. Скупио га и на свијет издао Вук Стеф. Караџић. Четврто државно издање. У Београду 1935.
- ЕП: *Енциклопедија православаља*. Књ. 3, П–Ш (гл. уредник Димитрије М. Калезић). Београд: Савремена администрација, 2002.
- РЈА: *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*. I–XXIII. Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti, 1880–1976.
- Р–К 2: Светомир Ристић и Јован Кангрга. *Речник српскохрватској и немачкој језика*. II део: српскохрватско-немачки. Београд, 1928.
- РСАНУ: *Речник српскохрватској књижевној и народној језика*. I–. Београд: САНУ: 1959–.
- РСЈ: *Речник српској језика*. Нови Сад: Матица српска, 2011.
- СМР: Ш. Кулишић, П. Ж. Петровић и Н. Пантелић. *Српски митолошки речник*. Београд: Нолит, 1970.

Цитирана литература:

- ЂОРЂЕВИЋ 1896: П. П. Ђорђевић. *Годишњак Српске краљевске академије*. књ. IX. Београд.
- ИВАНОВИЋ 2013: Н. Ивановић. *Речник САНУ и његова улога у лексичкој стандардизацији српској језика (са историјској и лексикографској аспектима)*, рукопис необјављене докторске дисертације. Београд: Филолошки факултет.
- ИВАНОВИЋ и др. 2016: Н. Ивановић, М. Јакић и С. Ристић. „Грађа Речника САНУ – потребе и могућности дигитализације у светлу савремених приступа.” У: С. Ристић, И. Лазић Коњик и Н. Ивановић (ур.). *Лексикологија и лексикографија у свјетлу савремених приступа*. Београд: Институт за српски језик САНУ, 133–154.
- ЈОВАНОВИЋ–ЛЕВУШКИНА 2020: В. Јовановић и Р. Левушкина. „Електронска форма Речника САНУ као извор за израду речника српске лингвистичке терминологије.” *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* Vol. 46 (2), 717–731.
- РИСТИЋ–ИВАНОВИЋ 2017: С. Ристић и Н. Ивановић. „О лексикографији Александра Белића – из необјављених рукописа.” У: Д. Мршевић Радовић, Б. Сувајџић и С. Танасић (ур.). *Александар Белић, српски лингвиста века*. Књ. 2, *Александар Белић и сирани слависти*. *Под кровом Српске академије наука и уметности*. Београд: Филолошки факултет – Међународни славистички центар, 195–260.

као и о проблемима реконструисања обичаја на основу казивања тамошњег живља в. Трубарац Матић (2018).

- СТИЈОВИЋ 2017: Р. Стијовић. „Грађа за Речник САНУ – благо које треба сачувати.” *Наш језик* XXXVIII/3–4, 201–207.
- СТИЈОВИЋ и др. 2017: Р. Стијовић, О. Сабо и Р. Станковић. „Речник САНУ као база термилошких речника (на примеру речника кулинарства)” У: П. Пипер и В. Јовановић (ур.). *Словенска терминологија данас*. Београд: САНУ и Институт за српски језик САНУ, 109–123.
- СТИЈОВИЋ и др. 2020: Р. Стијовић, Р. Станковић и М. Шкорић. „Веб-алат за управљање грађом Речника САНУ и анотација листића.” *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje* 46/2, 1085–1094. <https://hrcak.srce.hr/clanak/356631>
- ТРУБАРАЦ МАТИЋ 2018: Ђ. Трубарац Матић. „Елементи култа предака у славским обичајима Срба из клисурских села румунског Баната (Белобрешка, Дивич, Стара Молдава)” *Исхогиција* 4, 373–383.
- ЏОНСОН 1755: Samuel Johnson. *Preface to a Dictionary of the English Language*. (Ed. by Jack Lynch). <https://jacklynch.net/Texts/preface.html>

Александра Марковић
Институт за српски језик САНУ, Београд
aleksandra.markovic@isj.sanu.ac.rs

